

Asia: VN/27731/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi

Ei lausuttavaa

Ei lausuttavaa -toteaminen

-

Seulonta

Yleiset huomiot seulontamenettelystä

-

Viranomaiset ja tehtävienjako viranomaisten välillä

-

Seulontaviranomaisten toimivaltuudet

-

Seulottavan henkilön läsnäolo seulonnassa

-

Riippumaton perusoikeuksien seurantamekanismi seulontaan ja rajamenettelyyn

-

Henkilötietojen käsittely

-

Eurodac-järjestelmä

Eurodac- järjestelmää koskevat muutokset

Käyttöönotto yhdessä jäsenmaiden tietojenvälityksen kanssa on tärkeä sisäisen turvallisuuden osatekijä ja mahdollistaa riskihenkilöiden aiempaa tarkempaa tunnistamista ja toimenpiteitä. Tämä on erityisen tärkeä tilanteissa, joissa käsitellään äkillisesti suuria tulijamääriä ja turvallisuusriskit kumuloituvat.

Kansainvälistä suojelua koskevat menettelyt

Yleiset huomiot menettelyistä

-

Menettelyn alkuvaiheet

-

Maksuton oikeudellinen neuvonta / oikeusapu hallintomenettelyssä

-

Poikkeukset oikeuteen oleskella Suomen alueella hakemuksen tutkinnan ajan

-

Turvalliset maat

-

Muutoksenhaku (valitusajat, valituskiellot ja tuomioistuinten määräajat)

-

Euroopan unionin kansalaisten kansainvälisen suojelun hakemukset

-

Turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeus

Turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeutta koskeva muutos

-

Pitkään oleskelleiden direktiivin muutos

Pitkään oleskelleiden direktiivin muutos

-

Vastaanotto

Yleiset huomiot liittyen vastaanottoon

-

Vastaanottopalvelujen saaja ja kesto

-

Vastaanottopalvelut (tunnistautuminen, vastaanottoraha, tilapäistä suojelua hakevien terveydenhuolto, vastaanottopalveluista perittävien maksujen takautuva perintä)

-

Vastaanottopalvelujen rajoittaminen ja peruuttaminen (alennettu vastaanottoraha, vastaanottopalvelujen peruuttaminen)

-

Liikkumisvapauden rajoittaminen (maantieteellinen kohdentaminen, liikkumisvapauden rajoittaminen)

-

Ehdotuksen vaikutukset ihmiskaupan uhreihin

-

Ilman huoltajaa olevien lasten edustajajärjestelmä

Edustajajärjestelmään ehdotetut muutokset, vastaanottolaki

-

Edustajajärjestelmään ehdotetut muutokset, kotoutumislaki

-

Terveydenhuoltolaki

Terveydenhuoltolakiin ehdotettu muutos

Esityksessä esitetään muutettavan terveydenhuoltolakia siten, että hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän olisi sovittava Maahanmuuttoviraston kanssa vastaanottolain 26 §:n ja säilölain 13 §:n mukaisten terveysten palveluiden tuottamisesta henkilöille, joilla on mainittujen lakien perusteella oikeus terveysten palveluihin. Korvaus hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle palveluista määräytyisi Maahanmuuttoviraston kanssa tehtävän sopimuksen perusteella. Jos korvauksista ei olisi erikseen sovittu, korvaus määräytyisi palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten mukaan.

– Voiko tämä aiheuttaa alueellista epätasa-arvoisuutta kohderyhmälle, koska hyvinvointialueiden ja maahanmuuttoviraston välille syntyisi useita alueellisia sopimuksia? Korvausperiaatteet ja palveluiden korvaavuuteen saattaa myös tulla isoakin eroavaisuutta, riippuen hyvinvointialueiden palvelujen kustannusten laskennasta sekä laskentaperiaatteista sekä sopimusteknisistä syistä. Sinällään sopiminen kannatettava, mikäli laki ei asiaan itsessään asiaan vastausta ja vaaditaan erillistä sopimista.

"Viranomaisille osoitetut uudet tehtävät". Pysyvissä kustannuksissa tulee huomioida laajentuneen terveydenhuollon aiheuttamat kustannukset ja niihin varattava rahoitus. Hyvinvointialueelle on taattava riittävä rahoitus terveydenhuollon toteuttamiseen.

Hyvänä asiana pidetään hyvinvointialueiden ja Maahanmuuttoviraston roolien ja vastuiden selkeytymistä terveydenpalveluiden tuottamisessa. Mahdollisella laajamittaisella maahantulolla voi olla merkittävä vaikutus julkisiin terveystalouteen ja siihen varattava rahoitus on turvattava äkillisesti muuttuneissa tilanteissa.

Muut muutokset

Sellaiset muita muutoksia koskevat huomiot, jotka eivät liity edellä esitettyihin teemoihin

-

Esitystä koskevat muut huomiot

Koko esitystä koskevat yleiset huomiot

Artikla 32. liittyvät huomiot. Valtakunnallisen valmiussuunnitelman lisäksi todetaan tärkeäksi alueellisen suunnittelun huomioiminen sekä suunnittelu että toimeenpanovaiheessa maahanmuuttoviraston ohjaus. Kriisiasetus tukee osaltaan Suomen lainsäädäntöä koskien laajamittaista maahantuloa.

Artikla 22 viittaa terveydenhuolto ja sen kirjaus on terminologialtaan haasteellinen. Mihin konkreettisesti viitataan termillä akuutti terveydenhoito ja välttämätön sairaanhoito.

"Artikla 22. Terveystalouden on oltava riittävän laadukasta ja käsitettävä vähintään akuutti terveydenhoito ja välttämätön sairaanhoito, mukaan lukien vakavien mielenterveyshäiriöiden hoito, sekä vakavan fyysisen vaivan hoitamiseksi tarvittavat seksuaali- ja lisääntymisterveyden palvelut. Direktiivin johdannon 46 kohdan mukaan, jotta otettaisiin huomioon tautien ehkäisyyn liittyvät kansanterveysnäkökohdat ja suojeltaisiin hakijoiden terveyttä, hakijoiden saatavilla olevaan terveydenhuoltoon olisi kuuluttava myös ennaltaehkäisevä lääketieteellinen hoito, kuten rokotukset."

Kannatettavat hallituksen esityksen muutokset sekä niitä koskevat huomiot:

- jäsenvaltioiden siirtopäätös; asia käsitellään vain yhdessä maassa
- turvallisuutta koskevien tietojen siirto jäsenvaltioiden välillä parantaa kokonaisturvallisuutta
- tehostetaan ja yhdenmukaistetaan jäsenvaltioiden turvapaikkamenettelyä

- oikeus jäädä maahan turvapaikkapäätöksen ja muutoksenhaun käsittelyn ajaksi; edellyttää että käsittelyä nopeutetaan
- uusi Eurodock-järjestelmä, jossa nähdään tietoja yli jäsenvaltioiden; mm biometriset tunnisteet mm. turvapaikkamenettelyn hallintaan, myös maiden sisäisen turvallisuuden hallintaan. Nimetään kansallisesti yksi vastuutaho/ylläpitäjä
- rajamenettelyä ja paluuraajamenettelyä tarkennetaan
- kansainvälistä suojelua saavien oikeuksia ja velvollisuuksia tarkennetaan
- kolmannen maan kansalaisilta edellytetään kuten aikaisemminkin toimeentuloedellytystä oman ja huollettavien osalta
- Kriisiasetus mm. yht äkkinen poikkeuksellisen iso maahantulo jäsenvaltioon, yhteisvastuutoimet
- laittomasti maahan tulleiden seulonnan ja selvittelyn tarkentaminen
- turvapaikan vastaanotto-olosuhteiden yhdenmukaistaminen
- vaadittavat terveystarkastukset pysyvät samana, perustuu tartuntatautilakiin
- alaikäisille hakijoille mahdollisuus käydä koulua vastaavin edellytyksin, kuin omille kansalaisilleen, niin kauan kuin heitä tai heidän vanhempiaan koskevaa maastapoistamisen toimenpidettä ei tosiasiallisesti panna täytäntöön. Ilmaisuu ”on annettava mahdollisuus käydä koulua vastaavin edellytyksin” on korvattu ilmaisulla ”on myönnettävä yhtäläinen pääsy”.
- työntekomahdollisuutta mahdollistetaan laajemmin es. odotusajalla
- ns odotusajalla välttämätön ja akuutti hoito; lapsilla kuten muillakin lapsilla; ei muutosta, turvataan edelleen

Mäkiranta Tero
Satakunnan hyvinvointialue

Valo Aija
Satakunnan hyvinvointialue